

Asia: VN/5468/2020-TEM-105

Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnot lukuun 1. Selonteon tausta, tarkoitus ja laatiminen

-

Lausunnot lukuun 2. Kaupan toimialan tilanne- ja muutoskuva

-

Lausunnot lukuun 3. Kuluttajakäyttäytyminen ja asiakaslähtöisyys

Kun selonteossa on otettu huomioon EU:n päämäärät datatalouden kehittymisen suhteen, on syytä kannattaa tavoitteita. Muutos, joka ilmenee tekstissä ja koskee kuluttajien valinnanoikeuden toteutumista, on merkittävä. Kaupan toimintatavoissa ei voida tukeutua enää ajatukseen kuluttajan käyttäytymisestä kerättyjen tietojen hyväksikäyttämisestä vaan kuluttaja hallinnoi tulevaisuudessa omaa dataansa. Kuten viimeisimmistä DSA- ja DNA-hankkeista ilmenee, myös kuluttajan valintojen läpinäkyvyyttä lisätään ja kuluttajiin kohdistuviin haitallisiin vaikuttamistapoihin puututaan tiukasti (nk. dark patterns). Suomen ajama ihmiskeskeinen datatalous on EU:n tavoite ja edellyttää kaupan alalta hyvissä ajoin valmistautumista tilanteeseen, jossa kuluttaja on aktiivinen toimija, kykenee hyödyntämään kilpailua ja vaatii sopijakumppaniltaan toimivia ja helppoja prosesseja.

Lausunnot lukuun 4. Kaupan alan työllisyys, osaaminen ja koulutus

-

Lausunnot lukuun 5. Kauppa osana alueiden elinvoimaisuutta ja huoltovarmuutta

-

Lausunnot lukuun 6. Digitalisaatio kaupan alan uudistajana ja globaalikauppa

Kaupan alan digitalisaatioon liittyvien kehittämis ehdotusten 14-18 osalta KKV toteaa, että julkisen hallinnon tulee näihin kehittämis ehdotuksiin liittyvässä kaupan alan kanssa tehtävässä yhteistyössä kiinnittää huomiota siihen, ettei kilpailu kaupan eri toimijoiden välillä tämän yhteistyön seurauksena vääristy.

Lausunnot lukuun 7. Kestävä kauppa, ilmastonmuutos ja yritysvastuu

KKV kannattaa vahvasti ilmastonmuutoksen torjumista ja suhtautuu myönteisesti siihen, että kaupan ala osallistuu oma-aloitteisesti ja lukuisin eri keinoin ilmastotyöhön ja kiertotalouden edistämiseen. Kaupan alan ilmastotyöllä on merkittävä hiilikädenjälkivaikutus koko arvo- ja toimitusketjulle sekä asiakkaiden mahdollisuuksille toimia ilmastoystävällisellä tavalla.

Kaupan alan oma-aloitteisen ilmastotyön lisäksi ilmastonmuutoksen torjunta edellyttää myös kansallisen ja EU-tasoisien sääntelyn kehittämistä. Ilmastomuutoksen torjuntaan tähtäävän kansallisen tason sääntelyn valmistelussa on kuitenkin myös syytä kiinnittää huomiota siihen, ettei kansallinen sääntely tarpeettomasti vääristä kaupan alan toimijoiden kilpailuasetelmia maan sisällä tai eri maiden välillä.

KKV pitää kehittämis ehdotuksia ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi kannatettavina. Julkisen hallinnon tulee kaupan alan kanssa yhteistyössä tehtävässä ilmastotyössä kiinnittää huomiota siihen, ettei kilpailu kaupan alan eri toimijoiden välillä tämän yhteistyön seurauksena vääristy.

Lausunnot lukuun 8. Markkinoiden toimivuus ja kilpailullisuus sekä markkinoiden välinen sääntely

KKV pitää kaupan sijainnin sääntelyä, alkoholimyyntiä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeiden arviointia, vuoden 2018 alussa tehdyn alkoholilain uudistuksen vaikutusarviointia ja apteekkisääntelyn arviointia koskevia kehittämis ehdotuksia 9, 30, 31, 32, 33, 34 ja 35 perusteltuina ja siten kannatettavina.

Johtopäätöksessä 22 ja kehittämis ehdotuksessa 38 todetaan kaupan alan virallisen tilastointijärjestelmän vaativan kehittämistä. Luvussa ei kuitenkaan avata tarkemmin tilastointijärjestelmän nykytilaa tai taustoiteta muutoin tilastointijärjestelmästä esitettyjä johtopäätöksiä. KKV:n näkemyksen mukaan selontekoa voisi täydentää tältä osin kuvaamalla tilastointijärjestelmän nykytilaa pääpiirteissään. Lisäksi kyseisessä luvussa voitaisiin täsmentää, miltä osin tilastointijärjestelmä ei tämänhetkisen käsityksen mukaan vastaa tiedon käyttäjien tarpeisiin.

Lausunnot lukuun 9. Yhteenveto kehittämis ehdotuksista

KKV:n virkamiestyöryhmässä ja ohjausryhmässä esittämät näkemykset on otettu huomioon selonteossa, eikä KKV:lla siten ole selonteosta huomautettavaa muilta osin. Kehittämis ehdotukset ovat yleisesti ottaen kannatettavia, ja KKV:n näkemyksen mukaan kehittämis ehdotuksiin liittyvässä työssä tulisi aina huomioida kilpailun tasapuolisuuden näkökohdat.

1. Kansallinen kehittämistyö: luodaan uusia ja kehitetään voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säännöksiä edistämään kaupan alan uudistumista sekä kasvukykyä (painopistealue 1)

-

2. Resursointi: vauhditetaan kaupan alan uudistumista, kasvua ja kansainvälistymistä TKI-panoksilla ja ohjelmatyöllä (painopistealue 2)

-

3. Kansainvälinen vaikuttamistyö: vaikutetaan kansainvälisesti EU-tasolla ja EU-alueen ulkopuolella kaupan alaa koskeviin sisältöihin/asioihin (painopistealue 3)

-

Kaupan alan visio vuonna 2032

-

Kaupan alan skenaariot vuonna 2032

-

10 a. Ekosysteemisesti uudistunut kansainvälisesti kilpailukykyinen kauppa -skenaario

-

10 b. Kilpailuhaitan kokenut kauppa -skenaario

-

10 c. Kilpailukyvyn menettänyt kauppa -skenaario

-

11. Muut mahdolliset palautteet ja kommentit

-

Pohjoisaho Taina
Kilpailu- ja kuluttajavirasto